

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ATMINTINŲ DIENŲ ĮSTATYMO NR. VIII-397
1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymo Nr. VIII-397 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas siekiant įtvirtinti vasario 9-ąją kaip Lietuvos energetinės nepriklausomybės dieną. Ši data simbolizuoja ilgametį Lietuvos kelią į visišką energetinę nepriklausomybę, kurį vainikavo elektros sistemos sinchronizacija su kontinentinės Europos tinklais.

Lietuva, atkūrusi nepriklausomybę, buvo visiškai priklausoma nuo Rusijos energetinės sistemos, todėl pradėjo ilgalaikį procesą, siekdama atsiriboti nuo išorinių tiekėjų ir perimti elektros tiekimo kontrolę. 1999 m. buvo žengtas pirmasis strateginis žingsnis – Būtingės terminalo atidarymas, leidęs diversifikuoti naftos tiekimą. Vėliau, 2014 m., sėkmingai pradėjo veikti SGD terminalas Klaipėdoje, užtikrinęs gamtinių dujų nepriklausomybę. Galiausiai 2025 m. įvykdyta elektros tinklų sinchronizacija su kontinentine Europa reiškia, kad Lietuva galutinai užbaigė savo kelią į energetinį savarankiškumą.

Iki šiol Lietuvos elektros sistema buvo integruota į posovietinę BRELL sistemą, o sprendimai dėl elektros tinklų valdymo turėjo būti derinami su Maskva. Daugiau nei du dešimtmečius Lietuva kartu su Baltijos šalimis nuosekliai dirbo tam, kad būtų atsijungta nuo šios sistemos ir prisijungta prie Europos tinklų. 2025 m. vasario 9 d. tapo galutine šio istorinio proceso užbaigimo data – Lietuvos elektros sistema buvo sėkmingai išbandyta veikti savarankiškai ir visiškai sinchronizuota su Europos elektros tinklais.

Lietuvos energetinės nepriklausomybės dienos įtvirtinimas į atmintinų dienų sąrašą ne tik įprasmina šį strateginį pasiekimą, bet ir primena apie svarbiausius šalies infrastruktūros projektus, prisidėjusius prie nacionalinio saugumo, ekonominės plėtros ir visuomenės gerovės stiprinimo. Energetinė nepriklausomybė leidžia Lietuvai savarankiškai priimti sprendimus dėl energijos gamybos ir tiekimo šaltinių, skatina žaliosios energetikos plėtrą ir užtikrina didesnę atsparumą geopolitinėms rizikoms.

Šio įstatymo tikslas – įamžinti Lietuvos pastangas ir sėkmingai įgyvendintą strategiją, kuri užtikrino visišką šalies energetinį savarankiškumą, stiprinti visuomenės suvokimą apie strateginius energetikos tikslus ir skatinti tolesnę šalies energetinio saugumo stiprinimą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymų projektų rengėjas – Lietuvos Respublikos Seimo narys Dainius Kreivys.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatyme šiuo metu nėra numatyta speciali diena, skirta Lietuvos energetinei nepriklausomybei pažymėti.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projektu siūloma papildyti Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio 2 dalį, įtraukiant vasario 9-ąją kaip Lietuvos energetinės nepriklausomybės dieną. Tikimasi, kad šis sprendimas sustiprins visuomenės informuotumą apie šalies energetikos strateginę svarbą, prisidės prie energetinio saugumo skatinimo, stiprinant Lietuvos energetinę nepriklausomybę ilgalaikėje perspektyvoje.

Šios dienos minėjimas taps proga ne tik paminėti strateginį valstybės pasiekimą, bet ir skatinti diskusijas apie energetikos politiką, investicijas į atsinaujinančius energijos šaltinius bei ilgalaikį šalies energetikos saugumą. Tai prisidės prie visuomenės švietimo apie elektros perdavimo infrastruktūros reikšmę ir svarbą užtikrinant stabilų bei tvarų energijos tiekimą ateities kartoms.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus teikiamą Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma. Naujai įtvirtinta atmintina diena neturės įtakos ekonominiams ar socialiniams rodikliams, tačiau prisidės prie Lietuvos valstybingumo stiprinimo ir energetikos strategijos aiškesnio suvokimo.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:
Įstatymo projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ar korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:
Įstatymo įgyvendinimas verslo sąlygoms ir jo plėtrai įtakos neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštaruoja strateginio lygmens planavimo dokumentams:
Įstatymo projektas neprieštaruoja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:
Priėmus Įstatymo projektą, kitų įstatymų priimti, keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:
Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte nėra numatomos naujos sąvokos, kurias reikėtų įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus:
Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:
Įstatymui įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):
Įstatymo įgyvendinimui valstybės biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:
Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

„Energetinė nepriklausomybė“, „elektros tinklai“, „Lietuvos valstybingumas“, „BRELL atsijungimas“, „synchronizacija“, „elektros perdavimo sistema“, „energetinis saugumas“, „atsinaujinanti energetika“, „elektros infrastruktūra“, „strateginiai projektai“, „nacionalinis saugumas“, „atmintina diena“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaškinimai:

Nėra.

Teikia

Seimo narys Dainius Kreivys